

Joy Thomas Moore

PUTEREA PREZENȚEI

Fii alături de copilul tău
chiar și când nu ești lângă el

Prefață de Wes Moore

Traducere din limba engleză
de Daniela Andronache

Editura For You
București

Prefață

„Chiar aş vrea ca mama ta să scrie o carte.“

De la publicarea cărții *The Other Wes Moore* [*Celălalt Wes Moore*], în 2010, am avut ocazia să călătoresc prin întreaga țară și prin întreaga lume, spunând povestea acestor doi băieți, povestind despre drumul lor către maturitate și despre acele lucruri care, sper eu, le vor rămâne în suflet oamenilor care citesc cartea mea.

La multe dintre dezbaterile sau întâlnirile pe care le-am avut erau și sesiuni de întrebări și răspunsuri. În aceste sesiuni, îmi erau adresate omniprezentele întrebări despre mama mea: ce părere are ea despre experiența ei, ce a învățat, ce sfaturi ar da ea. Astfel de întrebări apăreau constant. Iar realitatea este că, ori de câte ori îmi erau adresate, le lăsam fără răspuns, neputând să vorbesc în numele ei. Nu numai că nu mă simțeam confortabil să răspund eu în locul ei, dar nici nu cunoșteam răspunsurile.

Iubirea pe care o simt pentru mama mea pur și simplu nu poate fi exprimată în cuvinte, nu poate fi cuprinsă într-o prefață. Cred că sora mea cea mică a spus-o cel mai bine când a zis odată: „Mama purta pulovere pentru ca noi să purtăm paltoane.“ Femeia aceasta a sacrificat pentru

noi tot ce avea și tot ce era ea, știind că ea este tot ce aveam noi. Și-a văzut sufletul pereche murind sub ochii ei, iar lucrul care a ținut-o întreagă după aceea a fost credința în Dumnezeu și în copiii ei.

Noi, sora mea și cu mine, suntem produsele directe ale iubirii, angajamentului și credinței sale veșnice în Dumnezeu și în noi.

Am văzut-o chinându-se și sacrificându-se. Am văzut-o suferind, dar niciodată cerând. I-am urmărit strădania către perfecțiune – chiar și când nu era cazul. Am văzut-o și agitându-se când dezbaterea despre părinții singuri a evoluat și a luat amploare în țară.

Deci, faptul că mama mea scrie această carte nu face decât să îmi întărească sentimentul de mândrie pe care îl simt pentru cine este și ce reprezintă ea.

Cartea de față nu este doar un răspuns la întrebările despre mama pe care le-am primit de la atât de mulți oameni. Este și o chemare la acțiune în legătură cu o dinamică mai amplă din societatea noastră.

Adevărul este că mama nu reprezintă un caz izolat: jumătate din numărul total de copii cresc în familii monoparentale. În cazul copiilor de culoare, acest număr este chiar și mai mare.

În plus, am observat o corelație cauzală între părinții singuri – atât mame singure, cât și tați singuri – și sărăcie. Cartea de față nu își propune să analizeze statisticile, ci să pună în discuție contextul și învățămintele pe care le tragem din aceste fenomene.

Părinții care, din diferite motive, își cresc singuri copiii sunt demonizați și ostracizați. Li se spune că din cauza lor au ajuns s-o ducă greu și că devianțele sociale și manifestările iresponsabile din societate sunt consecința alegerii lor. Am fost învățați să îi arătăm cu degetul, în loc să facem ceva ca să-i ajutăm. Ni s-a servit povestea cu

„regina ajutorului social“* drept situație generalizată, în loc ca această etichetă să fie descrisă drept ceea ce este: o reprezentare falsă, plină de ură.

Această carte laudă rezistența părinților unici și le omagiază pe mamele singure, căci nu sunt povara, ci coloana vertebrală a unei națiuni. În loc să le ținem predici, ar trebui să învățăm de la astfel de oameni. Și să le ascultăm vocea, căci în multe cazuri conștiința noastră națională se regăsește în vorbele lor. Și în rugăciunile lor pentru copiii lor.

Gădesc speranță în cuvintele mamei și în relatările pe care le împărtășește ea în această carte. Întrevăd o victorie neașteptată. Îi văd pe cei mai buni din noi înveșmântați în strădanie. Consumați. Obosiți. Dar victorioși.

Cel mai mare dar omenesc pe care mi l-a dat Dumnezeu a fost unul pe care nu l-am câștigat, nici nu l-am cerut. Cel mai mare dar a fost că El i-a cerut lui Joy Thomas să mă nască. Drumul meu inegal și întortocheat prin viață a fost stabilizat de frumoasele ei mâini jamaicane. Nu o voi uita niciodată că mama a avut voința de a da totul pentru copiii ei.

Și știu că nu a făcut totul singură. Nu ar fi putut. Oamenii din jurul ei și din jurul nostru ne-au ajutat să mergem mai departe când am avut cea mai mare nevoie. Scopul acestei cărți este să ne asigure că povestea noastră – care, în esență, a avut parte și de noroc – nu constituie o excepție. Nici aprecierea față de autoarea acestei cărți nu trebuie să fie exclusivistă; speranța mea este ca modelul ei să dea naștere unor noi tendințe.

Maya Angelou spunea odată: „A o descrie pe mama este ca și cum aș descrie un uragan la magnitudinea lui

* Welfare Queen, etichetă stigmatizantă ce denumesc o persoană care se complăce în a trăi exclusiv din ajutorul social din partea statului, în general mame care trăiesc sub pragul sărăciei. (n.tr.)

maximă. Sau o cățărare, o cădere de pe culorile unui curcubeu.“ Părinții noștri sunt câmpul nostru de forță și sistemul nostru imunitar extern: cei care țin la distanță forțele externe și bolile, ca să nu ne împingă spre deraierea finală. Ei împiedică micile provocări să devină fatale. Ei sunt leii și leoaicele noastre, cei care au grijă cu conștiinciozitate de haita lor, concentrându-se pe protecție. Ei sunt controlorii noștri de trafic, al căror sfat ne oferă capacitatea de a înțelege când ne confruntăm cu potențiale complicații și cum să navigăm prin zone de turbulențe. Ei sunt cei care ne reamintesc zilnic despre iubirea lui Dumnezeu.

Îți mulțumesc, mamă, pentru tot ce ne-ai dat mie, lui Nikki și lui Shani! Și îți mulțumesc că, prin exemplul tău și prin această carte, m-ai făcut să fiu un părinte mai bun pentru nepoții tăi!

Wes Moore
Februarie 2018

1

Prezența Minții

Abilitatea de a avea încredere în experiențele noastre și în vocea interioară pentru a intra în sincronicitate și armonie cu energia, nevoile și emoțiile copiilor noștri

Introducere

Chiar și când nu suntem cu adevărat într-o stare de urgență, de multe ori ne simțim ca și cum viața ne este o veșnică roată a haosului, încercărilor, cererilor și dezamăgirilor. Ni se pare că ne pierdem cu firea în cea mai mare parte a timpului – și cine ne-ar putea condamna? Profesorii sună acasă ca să discute o problemă de comportament, tu nu dormi aproape toată noaptea pentru că ai uitat să faci briose pentru petrecerea de aniversare de la școală și i-ai spus din nou șefului tău că vei întârzia o oră ca să te duci și în clasă să cânti „La mulți ani“. Treburile în gospodărie, temele pentru școală, lucrarea, facturile, încercarea de a ajunge la sală ca să mai slăbești câteva kilograme (daaa,

vezi să nu!), să îi suni pe părinții tăi, consultațiile la medici, activitățile sportive, activitățile extrașcolare, vizitele la prieteni...

Jur că îmi crește tensiunea numai când scriu aceste rânduri. A-ți zice că toate acestea nu sunt nici măcar jumătate din tot ar fi ca și cum i-aș vinde castraveți grădinarului. Simți că îți explodează capul, mintea îți vâjâie de atâtea gânduri încât uiți unde ți-ai pus ochelarii (pe cap) și descoperi că ești de fapt cu un an mai vârstă decât credeai.

Am putea defini Prezența Minții ca pe o stare mentală de calm ce îți permite să gândești clar sau să acționezi eficient în caz de urgență. În primii ani, când purta scutec și simpla distragere cu un biscuit îl liniștea pe bebelușul tău urlător, el nu observa că ți-ai „ieșit din minți“. Dar când copiii mei aveau în jur de 8 ani, îmi dădeam seama când începeau să se întrebe dacă sunt întreagă la minte sau observau că sunt terminată de oboseală. Nikki, cea mai mare, chiar îmi spunea. Am observat că, dacă eu păream dărâmată și fără control, ei nu se mai simțeau în siguranță, se credeau neputincioși. Așa că făceam ce ar fi făcut orice mamă normală: mă adunam și deveneam perfectă.

Mda, vezi să nu! Am făcut exact ce face orice mamă *reală*: am învățat să mă prefac!

Serios vorbind, deși mă prefăceam că sunt de toate pentru toți, am început să-mi dau seama și că puteam să-mi pun la treabă acele părți din minte pe care le aveam încă intacte. Capacitatea mea de a găsi resurse și voința pură de a-mi vedea copiii reușind nu au căzut niciodată pe locul doi. Și am început să accept că Prezența Minții nu putea să se întâmple 24 de ore din 24, pur și simplu pentru că nu eram cu copiii mei întreaga zi, în fiecare zi. Ei erau influențați de colegi, presiuni sociale – lucruri pe care nu le puteam controla.

Prezența Minții trebuia să fie ceva ce le transmiteam prin influența mea, vorbind cu ei, împărtășindu-le ideologia mea și făcându-i să se gândească la unele lucruri. Am făcut apel la mentori ca să mă ajute când nu eram prezentă. Mi-am folosit gura cea mare ca să mă lupt cu inteligență și cu respect pentru copiii mei și ca să găsesc colaboratori pentru a le lărgi orizontul mental.

Dar, mai întâi, a trebuit să mă împac cu noua mea normalitate, una la care nu mă așteptasem nicicând – și, dacă n-ar fi existat vocea din mintea mea, poate că n-aș fi supraviețuit.

Renunță la ce îți doreai să fi fost

„Deschide-ți fereastra minții. Permite-le aerului proaspăt, luminilor noi și adevărilor noi să intre.“

Amit Ray

Era 1984 și îmi urcasem copiii în Honda Civic, mașina noastră de un albastru mat, ca să pornim din orașul nostru, Takoma Park, în Maryland, spre Bronx, unde părinții mei cumpăraseră o casă când tata renunțase definitiv la amvon.

Mergând spre nord pe I-95, către New Jersey Turnpike, peste Podul George Washington, ieșeam chiar pe Bronx River Parkway și ajungeam la destinația noastră: o casă veselă pe trei niveluri, din cărămidă roșie, unde, fără îndoială, părinții mei – Mama Win și Papa Jim, cum le spuneau copiii – priveau întruna pe fereastră, discutând despre când exact urma să ajungem.

Pe bancheta din spate, fiul meu Wes, de 6 ani, și sora lui Shani, de 4 ani, aveau suficiente gustări, cărți preferate și jucării la care puteau ajunge cu ușurință. Pornind

motorul, am aruncat o privire către sora lor mai mare, Nikki, de 12 ani, care stătea pe scaunul din față. Se uita lung pe fereastră, tăcută. Vizita aceasta era diferită de celelalte pe care le făceam la bunici, însă numai Nikki era destul de mare să înțeleagă: ne mutam. Ne luam rămas-bun de la casa noastră din Maryland și lăsam în urmă rămășițele vieții minunate pe care o duseserăm acolo timp de cinci ani cu tatăl lor. Ne reîntorceam în casa copilăriei mele, ca să o luăm de la capăt.

Nikki mi-a fost parteneră în primele două căsnicii, una încheiată la alegerea mea, alta, prin moartea soțului meu. Avea 2 ani când l-am părăsit pe tatăl ei biologic, care consuma prea multă marijuana și devenise violent fizic. Șapte ani mai târziu, la 9 ani, Nikki a fost cea care a sunat la Urgențe când iubitul meu soț Wes a căzut pe holul de la etaj. Și tot ea le-a deschis paramedichilor să intre în casă. După câteva ore, a înțeles pe deplin ce înseamnă când medicul de la Camera de gardă ne-a spus „S-a dus“.

Ziua acea ne-a zgâlțâit pe toți atât de profund, încât mă întrebam cum aveam să mergem mai departe. Îmi pierdusem iubirea vieții mele și eram devastată. Pe măsură ce șocul a trecut, am simțit enormitatea rolului de mamă singură: irevocabilul singurătății și sentimentul copleșitor de responsabilitate.

Prima mea experiență ca mamă singură era atât de diferită de a doua! Prima dată, mă simțeam nefericită într-o căsnicie ratată, așa că mi-am economisit banii și am plecat singură cu Nikki. În primele luni singură, mă simțeam speriată și tristă, dar și eliberată. Însă a doua oară, inima îmi era frântă. Nu aveam nicio carte de instrucțiuni pentru cum să pun la loc bucățile, nicio strategie care să mă ghideze pentru ca toți patru să supraviețuim fără pivotul familiei noastre.

Inima mea își îndeplinea funcția biologică, ținându-mă în viață. Funcționam pe pilot automat, închizând ușa emoțiilor, ca să-mi folosesc rămășițele de vitalitate pentru a menține solvabilitatea și ordinea în casă, ca să-i pregătesc pe copii pentru școală, să-i hrănesc și să-i duc unde aveau nevoie. Refuzam să mă uit în mine, de teamă să nu mă pierd în abisul disperării. Nu voiam ca mintea mea să dea ochii cu groaza și tristețea rezultate din pierderea copleșitoare și din magnitudinea responsabilităților pentru trei copii dependenți de mine. Nu voiam să rămân în acel spațiu, așa că făceam orice ca să-l ignor.

Cel mai greu era noaptea... Nu voiam să dorm în dormitorul nostru singură. De fiecare dată când urcam treptele, îl vedeam pe Wes pe hol – gâfâind, chinându-se, neajutorat, murind. Am început să dorm pe canapeaua din camera de zi. La început, îmi spuneam că de acolo puteam să îi aud mai ușor pe copii când mă chemau. Când, nopți la rând, a fost clar că ei nu mă căutau, mi-am dat o altă scuză să dorm acolo: o serie de spargerii în cartier. Oamenii răi ar fi trebuit să treacă de mine mai întâi. Mă imaginam eroină, dar adevărul e că eram la pământ: nu mâncam, abia dacă dormeam și nu-mi puteam imagina să fiu în dormitor fără soțul meu.

Vinovăția este un însoțitor nemilos al durerii. Când în sfârșit reușeam să închid ochii noaptea, mă chinua imaginea lui Wes la Camera de gardă. Avusesem un șoc uitându-mă la bărbatul întins pe patul de spital. Plecase de acasă în dimineața aceea cu ceva febră și dureri în gât, plângându-se că-i rămăsese o aspirină în gât. S-a dus singur cu mașina la spital. După câteva ore, parcă era drogat și lipsit de vlagă, incapabil să-și țină capul sau să rostească o frază. Prima soluție a medicului a fost să îl trimită acasă cu o rețetă pentru penicilină, la care Wes era alergic, cum apărea clar scris în fișa lui. După ce Wes a murit, autopsia a

arătat că avea epiglotită acută, o infecție cu evoluție rapidă în gât, care, dacă nu este detectată, poate ucide un om în câteva ore, pentru că oprește alimentarea cu aer a corpului. Desigur, doar un medic priceput ar fi putut-o descoperi.

„Ar fi trebuit să“ era refrenul meu interior permanent. N-ar fi trebuit să-l las să se ducă singur la Urgențe. Ar fi trebuit să găesc pe altcineva să lase copiii la școală și la grădiniță. Săptămâni la rând, nu m-am putut opri din autoacuzatii. Mintea îmi interzicea să manifest față de mine însămi tot ceea ce inima mea le dăduse altora de-a lungul vieții mele: empatie, iertare, compasiune sau doar capacitatea de a asculta cu iubire.

În exterior, afișam o uimitoare fațadă de eficiență și de ajustare lipsită de efort, de dragul copiilor. Refuzam să îi încarc pe ei cu vinovăția mea, cu sentimentul meu de inadecvare și de eșec. Pe dinăuntru, însă, vinovăția supraviețuitorului îmi crea o nepăsare totală față de propria-mi stare de bine, ducând la o pierdere în greutate de 10 kilograme, nopți nedormite și plâns intermitent, incontrollabil. Săptămâni la rând, am refuzat să ies să mă plimb în timpul zilei, pentru că, prima dată când am ieșit, am văzut un cuplu de bătrâni mergând pe stradă, braț la braț, și m-au năpădit lacrimile. Așa ar fi trebuit să fi fost noi!

A durat un timp și nu sunt sigură exact când sau cum s-a întâmplat, dar într-o zi m-am uitat în ochii derutați ai celor trei copii ai mei și o lumină s-a aprins în întuneric. Ei aveau nevoie ca eu să fiu prezentă în viața lor – mai prezentă decât fusesem vreodată înainte și cu siguranță mai prezentă decât fusesem de când murise Wes. Mi-am spus că, deși nu voi înțelege niciodată alegerea Domnului de a-l lua pe Wes și a mă lăsa pe mine, acum era a mea responsabilitatea de a-i crește pe copii. Trebuia să mă pregătesc pentru acest lucru și să îl fac bine.

Cuprins

Prefață	7
Introducere. Nevăzută, mereu prezentă	11
1. Prezența Minții	29
2. Prezența Inimii	61
3. Prezența Credinței	93
4. Prezența Curajului	139
5. Prezența Resurselor	177
6. Prezența Conectării	223
7. Prezența Valorilor	265
Concluzie	303
Bibliografie	307
Mulțumiri	311
Despre autoare	317